

Anadolu'nun muhtelif mahallerinde bulunan mağara-manastır, kilis,e ve mezar- ları tetki'. { edilmiş is.e de, Trakya'da bulu- nanlar hakkınd.lki malumat pek azdı.c. Midya ve civarı evvela F. Schaeffer tara- findan tetkik edilmiş (1), kendisinden sonra, Midya ve Viz,e mintakasında bulu- mn bu kabil mağara-kPise ve mezarlarla, Midya ;Jatısında bulunan X. asra ait bir bizans manastırı olan,k tesbit edilen St. Nikola manastırı ve Edirne, Dimetoka mintakasında bulunan bu gibi eserler K.

H. Şkorpil tarafından incelenmiştir (2).

St. Nikola manastırı Prof. Arif Mü- fid Mansel tarafından da tetkik edilmişti;. Planda görüldüğü veçhile, bu manasnr kayalar içinde, muntazam bi.r ekil.de işl - nerek vücuda getirilmiştir (Pi. 1).

Yarımburgaz'da bulunan mağara hakkında R. Bousquet (3) ve dah'.l son 'a Prof. R. Hovasse, esaslı tetkikler yapmı - lardır (4). Fakat şimdiye kadar, Çatalca imntakasında ve Karasu-Athyra vadisin- de bu kabil mağara manastırlarının mev- cudiyeti bilinmiyordu (5).

(1) F. Schaeffer-*Arhaeologische Beauchtungen auf einer Reise in Ostlichen Thracien Oe. Jahr.* 6. 1903, S. 63-66.

(2) K. H. Şkorpil, Notes sur les antiquites de Strandja-Planina. *Bull. de la Societe Archeol. Bulgare* 3, 1913, 225-262.

(3) R. Bousquet-les e-rottes de Yarım Bour- ga:--Ech. d'orient 4, 1900-1901, s. 295-302.

(4) R. Hovasse-Yarımburgaz mağarası-Da- rülfünün Fen Fak. *Mecm. Yıl, 5, Sayı 1*, s. 395-421.

(5) Bu sene İstanbul'a (Saray-Pınarhisar-Yeno) mmtakasından su getiren tesisleri tetkik ederken, Karasu vadisinde de bu gibi mağara - manastırlarının mevcudiyeti tesbit edilmişti. Sayın İstanbul Valisi ve Belediye Reisi Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay teftişleri es-

Tetkik ettiğimiz mağara-manastırlan grubu,, Çatalca'nın 9 kim. kadar kuzey- batısında ve Karasu vadisinin kenarında ve İnceğiz köyü yakınındıdır. Bu bölge- deki arazi, kalker bir teşekkül arzeder. Derenin sağ (doğu) kenarında, tepeler gayet dik meyillerle der,eye doğru inerek, b:>yle manas-tırların yapılmasına müsait bir şekil arzeder. Diğer tanf ise, vadin'n bıb:rnından itibaren hafif meyillerle yük- sden muhtelif kademeler halindedir.

Bunun içindir ki, büyük manastır te- sisleri hep derenin sağ kenarındaki dik yamaçları teşkil eden kolay i lenmiye mü- s;lit, kalker blokları oyukarak - hemen hepsi - üç kath olarak vücuda getirilm1 , vadinin mukabil tarafındaki tepeler üze- iinde, birer küçük mağara halinde basit tesisler yapılmıştır.

I - Karasu'nun Batı yamacı üzerin- deki mağara!ar:

Bunlar, birer katlı, ortalama 2,5 m. yüksekliğinde, 5-7 m. uzunluğunda, 5-8 m. arzındadır. Bunların yalnız birisi üze - rindeki arapça yazılar dikkati çekmiştir. Hepsinde, duvarlar üzerinde Niş'ler var- dır. Biris-inde bir Altar'a benzleyen bir şekil verilmiş bir kısım mevcuttur. Bu mağaranın güneyinde, diğ.erlerinden biraz daha büyük bir mağara, bir zamanlar bi.r namazgah gibi kulianılmış olmalıdır. Met- halin k:lrşısına tesadüf eden kısımda bir mihrap vardır. Bunun solunda "*La ilahe İllallah, Muhammedou Resulullah*" yazı8ı, bunun sağında, Kuran'dan bir ayet, kaya- lar üzerine ovularak yazılmıştır. Mağara nasında, bunların mevcudiyetlerini haber almış- lar ve mevsimin ilerlemiş bulunduğu bir zamanda oraya gitmek için lazimgelen vesaiti de temin lutfunda bulunmuşlardır. Kendilerine bilhassa teşekkür etmeyi bir vazife addediyorum.

kubbesinde yine bu tarz'd1 dilimli bir daire yapılmı<ı, bunların içine muhtemelen III, halifelerin adları yazılmıştır. Mihrabın yanındaki yazılar, yazılış şekli itibariyle o'dukça iyi bir hattatın elinden çıkmışa benzemektedir.

Bu namazgah olar'lk kullanıldığı anlaşılan mağara da dahil olmak üzere, bütün bu mağaralar, birer ağıl gibi kullanılmı;, içlerinde y:!'arca .3.teş yakılmış ve kalın bir is tabakası, bütün tvan ve du - varları kapl'mıştır. Bunun için ve aynı zamanda yağmur sularının nüfuzu ile çat- lıyan kall: {er tabakalarının düşme,si dolayı- siyle, belki mevcut olan yazıların görülme i gayri mümkün bir hale gelmiştir. Hepsi düma şekilsiz ve mimarı bir düşünceden nza.k olarak vücuda getirilmiştir.

II - Karasu'nı:n sary taraf inclaki mağara-mcinastır ve kileseleri:

Bunl'3.rı üç gruba ayırmak lazımdır:

1) Köyün hemen yakınında bulunan ve görünü:işe nazaran, buradaki camianın merkezi olması lazımgelen grup.

2) Bunun güneyindeki ikinci grup.

3) Daha güneyde ve birinci paragraf- ta zikrediler, küçük mağaraların karışlın - d'.1 bulunan r,-rup.

I. C'i Grup: Köyün hemen yanındadır. Önünde ufak bir sed ile dere taşırılara'< bir gölcük vücuda getirilmi5tir. Mağar.:ı - !ar, bu derenin yanındaki 90 derecelik bir rnvıye ile yükselen bir kal,ker bloğunun içinde yapılmıştır. Alt kat: ihtimamsız bir surette yapılm'1 birer kaba -ıra duvar- la ?.yılmış, üç mağara halindedir. Bun - lar, uzun zaman ağıl olarak kullanıldığını- dan ve içinde ateş yakıldığından, tavan kalın bir i-s tabakası ile bphdır. Bu vazı- yette belki mevcut alan yazılar ve saire i:;örünmez bir hale gelmi tir.

Asıl mühim olan orta kattır, evve ce kayanın ön brafında mevcut ve bugü!ı yıkılm:ş olan bir merdivenden ikinci kata çıkılmakta idi. Bugün bu kaya bloğunun yanında mevcut kaygan bir toprakla ör - tülü, çok dik meyilli bir yardan çıkarak, bir yan salonl girmek ve buradan da kaya çıkıntılarından faydalanarak asıl kiliee

kısına geçmek lazımdır. Evvelce aE,ıl m;ı-nastır ile hiç alakası olmadığı anlaşılan bu yan s'llo;ı, 4X6 m. büyüklüğündedir. Ta- van ve duvarları yakında dökülmüş oldu - ğundan, burada ki kalker kaya, bembeycız ve pembe renkte görülmekte ve uzakta:ı bakıldığı zaman badana edilmi<ı hissini vermektedir. Bu s.'llonda, son zamanda yapılmış bazı Grafita'lardan b-ı, ka bir şey ycktur (Re.s: 1).

Bu salondan, kalker çıkıntılarına b-1-sarak mü ikülatla mağara manasforunun ortasında bulunan kifü, salonunl geçilebi- lir. Bu kısım, bir merkezi absid ile bunun güney tarafında bulunan iki ve kuzey ta - rafında bulunan üç absid'den mürekkep- tir (Plan: 1). İnşaat, kayanın şekline U/- dvrulmuş olduğundan, absidler, aynı h:ü üzerinde değildirler. Absid'lerin heyeri umı iniyesi doğuya müteveccihdir. Bunla!'- dan en kuzeyde bulunan ile merkez absid'i şayan-ı dikkattir.

Büyük absid. (Res: 2, 3, plan-Ha, III) içCYiye doğru iki kademe ile girmekte ve gitti: {çe daralmaktadır. Absid y'lrım kub- b si dil<katle yapılmış ve taraklanmış ve bu taraklanmı:ı zemin, kırmızı ve mavi renklerle boyanara-k tezyin edilmek isten- miştir. Absid'in yan duvarlaı,ı bugün:-:ü zemin hizasında binz ilerledikten Eonra, kesilmekte ve yukarı kısımlar ise, ileriye doğru devam etmektedir. Bunun içindir ki, yandan bakıldığı zaman, plan III, Res: 1 deki gibi, önden bakı.Jdığı zaman da Res: 2 deki gibi görülür.

Bu iki tarafı (duvarı), aşağıya doğru uzanan tonoz kubbenin zemine bakan yü- zünde yontulmuş bir çerçeve ve bunun c:t:ısında bir salib var-dır (Pliı,n-IV).

Salibh yukarı ve yan kolları nihayetleTine doğru birer ve aşağı kol üzerinde iki, merkezinde bir daire içine tersim edilmiş alh salib vardır. (Groix de Transfigura- tion (Plan-V).

Bu salibin etraf,ı vaktiyle traşlanmır.k suretiyle süslenmi} ve bunlar kırmızı, ma- vi ve sarıya boyan:lralc tezyin edilmi ise de, sonra bunların ortası sıvanarak kala•ı

eserlere nazaran üzerlerine fresk tezyinat yapılmıştır.

Absidin iki tarafında, duvarlar üzerinde görülen oyuklar, vaktiyle burada, kilisenin mukaddes kısmını, cemaattan ayıran bir Iconastase-şebekenin mevcudiyetini gösterir.

Asıl absidin güney tarafındaki kayalar pembemsi bir renktedir. İki nazarda burmanın sıvanarak bu renkte bir badana sürülmüş olduğu hissini verir. Fakat dikey kat edilirse, bunların kayanın rengi olduğu görülür ve bunların bazı kısımlarda bu pembe kayalar üzerine ince bir sıva ve bunun üzerine mavi bir badana yapılmış olduğu anlaşılır.

Diğer şayan-ı dikkat olan, absid belki şekil itibariyle bir şapel, en kuzeyde bulunmaktadır. Bu absidin önündeki haçvari tonozun nervürleri bir dekoratif salib teşkil edilecek surette kaya üzerine oyulmuş ve bu salibin ortasına da röliyef olarak daire içinde bir salib yapılmıştır. Bunların şekli, asıl absid, tavanda, kilerin aynıdır. Bundan başka, tonoz nervürlerinin teşkil ettiği üçgen satırlar içinde de yine bir daire ile çevrilmiş birer salib bulunmaktadır.

Absidlerin yarım kubbeleri üzerinde, vaktiyle freskler bulunmuş olması muhtemeldir. Bunlardan asıl absid üzerindeki fark kaabil değildir. Fakat, bunun güneyindeki ikinci absid üzerinde başı, etrafındaki sarı daire içine fark edilen bir aziz tasviri mevcuttur. Yüz ve vücut fark edilememektedir. Bundan başka en güneydeki absidin önünde muhtemelen bir Bap-tis-teryer olarak kullanılan ufak bir kurna (bassin) mevcuttur (Res: 5). En kuzeydeki absidin önünde (aynı tarafında) doldurulmuş bir çukur ve bunun yanında, bir sarkofaj konmak için kayaya içine oyularak yapılmış bir yer mevcuttur.

Bu kilise katının umumi tülü, 28 m., arzi, -- en geniş olan orta absid hizasının -- 9 m. kadardır. Vaktiyle mevcut merdivenler de bu en geniş kısmın önünde bulunuyordu.

Kilise kısmından güneye doğru bir koridor uzanmaktadır. Bu kısım, batıya,

dere tarafına açılan pencerelerle aydınlanır. Bu koridorun hemen başlangıcında, doğuya müteveccih ufak bir absidol ve ondan sonra, yarık kata çıkmaya yarayan bir merdiven ve bunun yanında kaya işlenerek vücuda getirilmiş bir seki ve bunun batı yüzünde, amudi şekilde Bas-Relief tarzında vücuda getirilmiş bir salib mevcuttur (Res: 6, 7, Plan-Vil). Bu salibin üst kısmı tahrip edilmiş ise de, alt kısım ve yan kollar iyi bir surette görülmektedir. Bu salib, Ayasofya'da mevcut Justinianus devrine ait olanların aynıdır. Koridor, bir kademe yükseldikten sonra, cenuba doğru devam eder. Üç ayak bir merdivenle tek taraflı yükselir. Ve büyük bir salonla nihayetlenir. Bu salon muhtemelen ortada bulunan kayadan bir bölme ile iki kısma ayrılmakta idi. Bugün yalnız kalıntıları mevcuttur. Duvarlardaki açılmış ufak nişler mevcuttur. Bu salon hiçbir hususiyet arz etmemektedir.

Üçüncü kat:

Bu kata dik bir merdivenle çıkılmaktadır. Merdiven oldukça muntazam bir surette kayalar içine oyularak yapılmıştır. Bir tarafında inmeyi kolaylaştırmak için, el ile tutulacak yerler yapılmıştır.

Merdivenden çıkınca, her ikisi de kuzeye giden iki kulvarla karşılaşılır. Bunlardan sağda olan, muhtemelen bir duvar olarak kullanılmıştır. Üzeri tonozludur. Ve ancak bir mazgaldan ziya alır (Plan-VII).

Soldaki kulvar ikiye ayrılır, biri kuzeye doğru uzanır. Batıda olanı bir oda ile bir galeriden mürekkeptir. Odanın güneydoğu köşesinde -- belki de secde halinde kullanılmak üzere -- zeminde oyularak vücuda getirilmiş bir salib vardır. Her iki kulvar da en kuzeyde birer kademe yükseklikte çıkılan büyük bir salonda birleşirler. Kalıntılara nazaran, vaktiyle bu salon da iki kısım halinde idi. Fakat bunlar harap bir vaziyette olduğundan, mimari bir ifadesi olmayan katlar halindedirler.

En üst kat:

Bu kat, mağaralı manastırının diğer kısımlarından tamamiyle ayrı bir vaziyette, kayanın doğu-güney tarafına yapılmıştır.

tır. Vaktiyle kayalar içinde açılmış hususi bir merdivenle çıkılmakta idi. Bugün bu merdiven mevcut değildir (Res: R, Plap_ VIII).

Bu üst kat, bir antre, bir şapel ve bir de ikamet kısmından ibaret idi. Muhtemelen manastırda yüksek mevki sahibi bir ruhaniye ait idi.

Antreden içeri girince en önce şapele girilir. Şapel, ikamet kısmından bir kaba duvarla ayrılmıştır. Şapelin absidinin teşkil ettiği yarım kubbenin üzerinde, kırmızı bir çerçeve içinde, daire içinde bir salib mevcuttur. Salibin kolları arasındaki çiçek tazyinatı bugün de fark edilmektedir.

Absid yarım kubbesinin ortasında, başının etrafındaki sarı hale sarı olarak fark edilen İsa veya bir aziz resmi vardır. Fakat yüzü görülememektedir. Mavi bir zemin üzerine tersim edilmiş olan bu resim zamanla silinmiştir.

Bundan başka absidin iki taraflarında ve yan duvar üzerinde (krokide işaret edilen yerlerde) daha beş aziz resmi mevcuttur. Bunlar, suret-i umumiyetle mavi zemin üzerine resmedilmişlerdi. Bugün başlarını süsleyen haleler farkediliyorsa da, yüz ve vücutlar zamanla harap olmuş ve fark edilemez bir hale gelmiştir. Etrafında mevcut olması lazımgelen yazılar da okunamamışlardır. Resim yapılış stili".i ile Ste. Irene galeri katındaki odada mevcut, XII. asra ait olduğu zannolunan fresklere benzemektedirler. Bu freskler kayalarla sıvanarak bunların üzerine resmedilmişlerdi. Absidin Arc de Triomphe'ü üzerinde yine daire içinde bir salib mevcuttur.

Bu şapelin yanında, bir duvarla ayrılmış olan 5 m. arızında, 5 m. den biraz fazla uzunluğunda bir ikamet kısmı mevcuttur. Bunun batı-güney köşesinde zemininden biraz yüksek yapılmış bir sekizgen yatak yeri-, yanında bir ocak vazifesi gören bir niş vardır. Bu kısımda, uzakları gömüye yarayan ufki pencerelerden başka, kayanın dibini gömüye yarayan hemcansakuli vaziyette pencereler de mevcuttur. Bu kısmın doğu duvarı olduğu gibi, muha-

faza edilmiş ise de, dere tarafına haka,n batı duvarları kısmen yıkılmıştır.

il. ci Grup: I. ci grupun 600 m. kadar güneyinde ve dereden biraz uzaktadı. Giriş müşkül olduğundan, ve bunu temin edecek vasıtalar beraber götürülemediğinden görülememiş, tetkik öntümüzdeki ilkbahara bırakılmıştır. Köylüler burada yazı, sa-lib ve saire mevcut olmadığını söylemektedirler (Res: 9).

IH. cü Grup:

İkinci gruptan 250 m. kadar güneyde ve Karasu deresinden dik meyille çıkılan bir yamaç üzerinde ve yine 90 derecelik bir zaviye ile yükselen bir kalker blokunun içinde yapılmıştır (Res: 10).

Bu blokun zemin katında, bugün ağıl olarak kullanılan, birbirlerinden bir kaya duvarla ayrılmış dört mağara vardır. Bunlar 11 m. uzunluğunda ve ortalama 7 m. kadar genişliğindedir. Hepsinin içinde ateş yakılmış olduğundan, duvarlar kısmen ve tavanlar kamilen bir istabakası ile kaplanmıştır. Duvarlar üzerinde, son zamanlarda yapılmış Türkçe, Rumca yazılar ve isimler, gemi resimleri görülmektedir. Bu mağaraların ön kısımları çökmüş olduğundan hususiyetlerini kaybetmişlerdir.

Güneyden ikinci mağara ile üçüncü mağara arasında yapılmış dik bir merdivenle bugün ikinci kata çıkılmaktadır (Res: 11). Fakat asıl şayan-ı dikkat olan, birinci katla bu merdivenin bir **ilgisi** yoktur. Çünkü, bu kata çıkmak için, vaktiyi kullanılmış olan merdiven bugün yıkılmıştır. Mevcut merdivenin kuzey cihetinde bir manastır grubunun bir kilisesi olması muhtemel olan bir kısım mevcuttur (Plan IX, X).

Bu kilise, 7 m. tulunde ve en geniş yeri 4,5 m. olan bir sahayı işgal eder. (Esas kilise, güney tarafındaki kısımdadır. 2,60 m. çapında bir kubbe ve esas istikamette 2,25 m. tulfinden bir tonoz ve 1,10 m. çapında bir yanın kubbe ile nihayetlenir). Asıl kilise, bir hış şeklindeki merkezi kısım ile buna muttasıl ve kuzey-doğuya uzanan ve bir absid ile nihayetlenen lateral bir şapel-den mürekkeptir.

Üç tarafa doğru olan haç, kolları 01- talama 70 cm. derinliğinde tonozlara istinad eder.

İlave kısım, (şapel) ise, 2,25 m. tuflmde bir tonoz ile kuzey-doğuya doğru uzanır. Bu da, 1,15 m. kutrunda bir absid ile nihayetlenir.

Asıl kilisenin doğuya bakan cephesinde, kayalar oyularak vücuda getirilmiş birisi büyük ve diğer ikisi daha küçük olmak üzere niş tarzında 20 cm. derinliğinde ti; absid vardır. Bunlar üzerinde vaktiyle fresklerin mevcutt olması muhtemeldir. Fakat bugün bir şey görülemezdir.

ikinci kat: Dik bir merdivenle üst katı çıkılmaktadır. Yukarı çıkınca, merkezde uzun bir salon ve bunun güney-doğu köşesinde kayalar içine derinliğine bir m. kad:ır oyularak vücuda gedriümiş bir sarkofaj yeri görülmektedir. Bu kat birçok odalara ayrılmıştır. Bazı odalarda, duvalarda nişler mevcuttur. En kuzey kısmı uzun bir salon halindedir. Vaktiyle burana mevcut olan ara bölmelerin yıkılmış olma- m kaabildir. Bu kısım dereye bakan batı cihetine doğru açılan pencerelerden ziyat almaktadır, En güney köşede bir oda mevcuttur. Bu kısımda yazı, salib vesaire görülemezdir. Muhtemelen manastırın iku-net kısmı idi.

Mağaralar önünde 1ne yakınında bulunan keraruiikler:

Bunlardan erken Bizans devrine ait elanlar, üçüncü mağaralar grubunun he- men önünde bulunmuş ve XII. ve daha sonraki .:!sırlarda kullanılan Bizans keramikleri de (yeşil, turuncu, sarı, pembe rengi tezyinatlı) her üç grubun önünde ve dere kenarında bulunmuştur.

Görülen bu üç mağara manastırı, yapı- lılış şekli itibariyle tamamiyle iptidaidir. Ne kilise kısımlarında ve ne de oda ve koridorlarda mimari bir zihniyet hakim ol- m::ımış, oda ve kilise kısımları gelişigüzel yapılmıştır. Yalnız absidler ve bunların tavan t::zyinatına ehemmiyet verilmiştir. Birinci grubun en üst katındaki şapele bilhassa ihtimam gösterilmiştir. Binaena- leyh bu mağara-manastır grubu yapı!Ş

şeklindeki intizam itibariyle, Midye batı- sındaki St. Nikola mağara-manastırı ile kaabili kıyas değildir. Belki burasının ta- rik-i dünya rahipler t:ırafından kullanılı- mış olması, bu iptidailiği izah edebilir.

İncegiz köyü, nisbeten yeni bir Türk köyüdür. Burası hiçbir zaman Rum'lar ta- rafından iskan edilmemiştir. Bunun için köylülere manastırlar hakkında hiçlm- malumat almak krnbil değildir.

Burada manastırların ne zaman ya - pılmış oldukları ve hangi devirlerde kul- lanılmış oldukları hakkındaki muhkadder bir r,uale cevap vermek lazımgelir. Elde bir t:ırih tesbiti için mevcut elemanlar: t9.mamiyle silinmi.ı bir vaziyette olan fre:-'cler, birkaç salib ve elde edilebilen keramiklerdir.

Mevcut fresk kalıntıları, bir fikir verecek mahiyette olmamaıkla beraber, ya- pılış şekilleri itibariyle, Ste. Irene'de mev- cut XII. asra ait olduğu zannolunan fresk- lere b,mzemektedir. Fıkat bu, bir delil teş- kil edemez. Saliblere gelince:

Bizans saliblerinin her devirde ne şe- kiide kullandıkları hakkında bir etüd mevcut değildir, zannınday,ım. I. No. lı grupta merdiven başında mevcut salib her devirde Bizans'ta kullanılmıştır. Bu şekil- de salibler, Ayasofya'nın yan galerilerinde, Ravenna'da, St. Appolinaris'in absidintlc de vardır.

Bu şeklin VI. asırdan itibaren kulla- nıldığı muh2:kkaktır. Yine bü-inci grupu, l en kuzey absidi tavanındaki tezyini salibin ortasında ve yanlarında mevcut Transfi - guration'u ifade eden daire içindeki s.alib- ler aynı vaziyette, her devirde kullanılmış- tır. Ayasofya'da mevcut olduğu gibi, Li, s manastırı kilisesinde de vardır. l. grubun asıl absidinin tavanında mevcut salib ise, daha fazl l XI. ve XII. asırlarda kullanılan- lar şeklindedir.

Kerarniklere gelince:

Bunlar, Frah byzantinische Zeit'e ai.t olanlarla, XI. ve XII. a .ırlarda ve daha sonraki zamanlard l kullanılmış olan ken- miklerdir.

Bir netice çrkarmak lazımgelirse :

1 - İnceğiz mıntakasındaki Karasu-Altuyras vadisi, bugün olduğu gibi, Bizaas devrinde de ana yollardan uzak bulunuyordu. Via İgnati'ı, bu mıntakada tamamiyle sahilden geçiyor, Selymbria-Epipatos üzerinden İstanbul'a gidiyor ve buradan 16 km. uzakta bulunuyordu. Bugün de ıssız bir durumda, önünden bir akarsu geçen bu vadi, o zaman tarik-i dünyalar için ideal bir yerdi.

Bu manastırların XIV. asırdan sonra kullanıldığı kabul edilemez. Bu asrın başında Catalaus ve müttetikleri, Türklerle Bizanslılar arasındaki mücadele sahası doğu Trakya idi. 1347 ye kadar yine aynı saha, İmparatoriçe Apccareos-Anne de Soovir ile Cantacuzenos arasındaki mücadeleye bir saha teşkil etti. İki tarafın ordularında mevcut olan yabancı unsurlar bu sahayı tahrip ettiler. Yine aynı asrın son yarısında ise, Osmanlı Türkleri bu mıntakayı işgal ettiler ve burası daimi bir mücadele sahası haline geldi.

XV. asırda ise, durum aynı idi. Üsmanlı Türkleri bu sahayı işgal etmişlerdi. İmparatorluk arazisi Selymbria ve Epipatos ve diğer birkaç küçük şehirden ibaretti. Bunun için, İnceğiz mağaralarının iskanı için, son hudut olarak XIII. asır kabul olunabilir. Trakya bölgesinin 37G de Goth'lar, sonra Hün'ler (408), Avar'lar ve 590 dan sonra Bulgar'ların daimi istila ve tahribine uğradığı unutulmamalıdır. Bu mıntakada nisbi sükunet, Basıl II. Bulgarokton'un Bulgarları tedirince sonradan hasıl olmuştur.

Bu seneki tetkiklerden alınan neticeler bunlardır. Karasu vadisindeki tetkikler, gelecek yıl da devam edecektir. Bu bölgede, tali ehemmiyeti haiz diğer mağaraların mevcudiyeti de tesbit edilmiştir. Önümüzdeki yaz bunlar da tetkik edilecektir. Bulunacak bazı kalıntılar, bize tarih tesbiti bakımından daha iyi malumat vermesi me'muldür.

